คอลัมน์ คิดเป็นเห็นต่าง: สถานการณ์คอร์รัปชั่น ในเอเชีย (2) - โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2560

พิษณุ พรหมจรรยา

ที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) phisanu@thai-iod.com

ในฉบับที่แล้ว ผมได้เล่าถึงรายงานเรื่องสถานการณ์คอร์รัปชั่นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่ง Transparency International (TI) ได้สอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกือบ 2.2 หมื่นคน จาก 16 ประเทศ และพบว่าประชากรถึงหนึ่งในสี่ที่ตอบแบบสอบถามเคยต้องจ่ายสินบนเพื่อให้ ได้รับบริการจากภาครัฐ โดยในส่วนของประเทศไทยอัตราการจ่ายสิน บนอยู่ที่ 41% ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศส่วนใหญ่ในเอเชีย

นอกจากรายงานฉบับนี้ จะทำการวิเคราะห์แจกแจงถึงหน่วยงานที่เรียกรับสินบนและกลุ่มประชากรที่จ่ายสินบนอย่างที่เล่าไปในสัปดาห์ก่อนแล้ว ยังระบุถึงผลการศึกษาที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัญหาและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่นในประเทศต่างๆ ด้วย

ในแง่ความรุนแรงของสถานการณ์คอร์รัปชั่นนั้น 40% ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามคิดว่าคอร์รัปชั่นในประเทศของตัวเองรุนแรงมากขึ้นในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ในขณะที่มีเพียง 22% เท่านั้นที่คิดว่าคอร์รัปชั่นลดลง แต่เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปในระดับรายประเทศ ก็พบว่าแม้รัฐบาลในหลายๆ ประเทศจะมีท่าทีเข้มแข็ง และเอาจริงเอาจังกับการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น แต่ประชาชนในประเทศเหล่านั้นก็ยังมองว่าปัญหาคอร์รัปชั่นยังรุนแรงมากขึ้น โดย 73% ของผู้ตอบแบบสอบถามชาวจีนมองว่าปัญหาการทุจริตรุนแรงขึ้น รองลงมา คือ อินโดนีเซียที่ 65% มาเลเซีย 59% และเวียดนาม 56%

ส่วนประเทศไทยมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่ 14% เท่านั้นที่คิดว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นรุนแรงขึ้น ซึ่งถือเป็นสัญญาณบวกว่าคนส่วนใหญ่เริ่มมีมุมมองว่าปัญหาการทุจริตในประเทศเราเริ่มที่จะ "เอาอยู่" และมาตรการในการต่อต้านคอร์รัปชั่นของภาคส่วนต่างๆ เริ่มที่จะส่งผลต่อมุมมองและความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในประเทศบ้างแล้ว

ข้อมูลนี้สอดคล้องกับรายงานอีกฉบับที่เพิ่งเผยแพร่ออกมาเมื่อปลายเดือนที่แล้ว เรื่อง "มุมมองคอร์รัปชั่นในเอเชีย สหรัฐและออสเตรเลีย ปี 2017" ที่จัดทำโดย Political & Economic Risk Consultancy (PERC) ซึ่งเป็นหนึ่งในเก้าแหล่งข้อมูลที่ TI ใช้ในการจัดทำดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชั่น (Corruption Perception Index หรือ CPI) ของประเทศไทย

ในรายงานของ PERC ได้ทำการจัดอันดับประเทศต่างๆ 16 ประเทศ โดยอิงจากมุมมองต่อปัญหาคอร์รัปชั่นในแต่ละประเทศจากผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น 1,793 คน ซึ่งในปีนี้ทั้งคะแนนและอันดับของประเทศไทยขยับดีขึ้น โดยคะแนนของไทยอยู่ที่ 6.75 (คะแนนเรียงจาก 0 ถึง 10 ยิ่งต่ำยิ่งดี โดย 0 หมายถึงไม่มีคอร์รัปชั่นเลย) ดีขึ้นจาก 7.67 ในปี 2016 และยังเป็นคะแนนที่ดีที่สุดในรอบ 5 ปี ส่วนในแง่อันดับประเทศไทยก็ไต่ขึ้นมาอยู่ที่อันดับ 11 จาก อันดับ 12 เมื่อปี 2016 โดยผลการ

สำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยแสดงว่าคนส่วนใหญ่มองว่ารัฐบาลไทยประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งในการจัดการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นในประเทศ

การที่คนส่วนใหญ่เริ่มมองว่าการแก้ปัญหาคอร์รัปชั่นของไทยมีความก้าวหน้าในทางที่ดีขึ้นนี้ถือเป็นสัญญาณบวกต่อการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาในระยะต่อไป เพราะจากเดิมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเคยมองว่าคอร์รัปชั่นเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่หยั่งรากลึก ชอนไชไปทั่วทุกภาคส่วนและมองไม่เห็นวี่แววว่าจะสามารถแก้ไขได้อย่างเป็นชิ้นเป็นอัน แต่ในปัจจุบันจากการที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต่างก็ผนึกกำลังกันทำหน้าที่ในส่วนของตัวเอง ก็ทำให้สังคมเริ่มมองเห็นแสงสว่างรางๆ ที่ปลายอุโมงค์ ซึ่งทำให้เกิดความหวังขึ้นมาบ้างแล้ว

รายงานของ TI ได้จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาลประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียดังนี้

1.ผู้นำรัฐบาลจะต้องแสดงความมุ่งมั่นที่จะเอาจริงเอาจังกับการแก้ปัญหาการทุจริต โดยต้องกำหนดแนวทางการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมและมีกรอบเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน

2.ต้องหาวิธีที่จะจัดการแก้ไขปัญหาการรับสินบนในภาครัฐอย่างเป็นระบบ โดยต้องดำเนินการควบคู่กันในสองด้าน ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตและอีกด้านหนึ่งก็คือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง เพื่อนำตัวผู้ที่กระทำความผิดกรณีทุจริตคอร์รัปชั่น มาดำเนินคดีและลงโทษ ให้สังคมเห็นว่าคนโกงจะไม่สามารถลอยนวลรอดพ้นเงื้อมมือของกฎหมายได้ แต่ที่สำคัญก็คือ องค์กรตำรวจซึ่งถือเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรมของทุกประเทศ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตภายในองค์กรตำรวจเอง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนให้เกิดศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและตรงไปตรงมา

3.ต้องสร้างกลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชั่นโดยไม่ต้องกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับตนเอง โดยควรมีการตรากฎหมายที่จะช่วยคุ้มครองผู้ให้เบาะแสกรณีทุจริตคอร์รัปชั่น (Whistleblowers) ซึ่งอิงตามมาตรฐานสากล และในขณะเดียวกันทั้งภาครัฐและเอกชนก็ต้องร่วมกันสนับสนุนให้ประชาชนจำนวนมากที่ปฏิเสธการจ่ายสินบน และต้องการที่จะแจ้งเบาะแสการทุจริตสามารถแจ้งเบาะแสได้โดยผ่านช่องทางที่ง่ายต่อการใช้งาน ซึ่งจะเป็นเครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพที่จะดึงให้ภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชั่นของประเทศได้